

Izhaja vsak petek. Narodna 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno, Za inozemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom, Karla Marksa trg 2, dvoršče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljubljana, Karla Marksa trg št. 2, Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarno odgovoren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

ENOTNOST

DELAJSKO - KMEČKI LIST

Delavci, kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za „ENOTNOST“.

Delavno ljudstvo mora nastopiti proti celotni imperialistični politiki režimov, proti služeni velenosti v protisovjetski fronti. Proti vojnim ljudskim moram nastopiti s parolami: za sporazum in bratstvo z italijanskimi delavci in kmeti, za priznanje in mir s Sovjetsko Rusijo! Proč z imperializmom in militarizmom!

Predlog „Enotnosti“ za izredni občni zbor II. Rudarske skupine.

DAJTE DELEGATOM DIREKTIVE!

Na shodih, ki so sledili občnemu zboru II. skupine v marcu mesecu, je bilo sklenjeno, da se mora sklicati izredni občni zbor, na katerem je treba sklepati rednega občnega zbora II. skupine razveljaviti in sprejeti druge, boljše sklepe za podpiranje najbednejših in najpotrebnejših.

ODTEGOVALO SE BO, ČE SMO ZA ALI PROTI, ODLŌCITI MOREMO LE: ALI NAJ GRE RUDARSKI DENAR V BELGRAD ALI NAJ GA UPRAVLJAJO RUDARJI SAMI.

Ze par let se vsem delavcem, ki so zavarovani pri Ouzd, odteguje prispevki za brezposelnostni fond in nad 50 milijonov dinarjev tega denarja so že nakupili v Belgradu. Mesto, da bi ta denar uporabljali za podporo brezposelnih, pa so ga lansko leto razdelili kot posojila Belgradu, Zagrebu, Ljubljani in drugim mestom za zidanje hiš. Le mali odstotek tega denarja pride potom borz dela v roke brezposelnim. Rudarji doslej niso prispeli v ta fond in teh odtegljajev še ne poznajo.

KAJ JE LAHKO IN KAJ NE MORE BITI RUDARSKI FOND?

Ko smo po zadnjem občnem zboru slišali sklepe o Rudarski Posredovalnici Dela, smo morali nastopiti proti njim: 1. ker so bili napravljeni brez soglasja in celo brez vednosti rudarske mase, 2. ker so vzbujali nevarno iluzijo, da more proletarijat s »samopomočjo« omiliti ali celo odpravljati brezposelnost in 3. ker se je sklenilo RPD dati tako širok delokrog, da bi RPD nadomestovala celo delavske strokovne in gospodarske organizacije.

RUDARSKI PODPORN FOND (RPF). NALOGE.

Rudarski Podporni Fond, ki bo imel na razpolago zelo omejena sredstva, tudi ne more imeti kakih velikanskih dolžnosti in obveznosti. Zato ne more biti govora o tem, da bi ta fond imel namen graditi Delavske Domoove, konzume, stanovanjske hiše itd., kakor je bilo v pravilniku RPD, objavljene kmene. Ko je septembra leta 1917 kontrarevolucionarni general Kornilov, katerega je bil Kerenski povzdignil za generalisima, pokusil neko rabuko, je spoznalo revolucionarno delavstvo potrebo proletarske revolucije.

Osnovni temelji USSR.

1. SOVJETSKA UNIJA, PRODUKT OKTOBRSKE REVOLUCIJE.

Po porazu proletariata v prvi ruski revoluciji leta 1905 je delavsko gibanje nazadovalo. Nato se je zopet ojačilo in postalo aktivnejše. Boljševiška (komunistična) stranka je delovala neutrudljivo, istočasno proti drugim, nemarksističnim in dozdevno marksističnim frakcijam delavskega gibanja, za organizacijo revolucije in pridobitev mas za revolucijo.

Dne 28. februarja (13. marca) po novem kalendarju 1917. leta se je zrušil carizem. Dasi so bili nosilci boja revolucionarni delavci, vojaki in kmetje, ki pa je bila popolna buržuazna vlada. Imperialistična vojna je trajala dalje in sovjeti (sovjeti ali sveti) so nastali že leta 1905, po revoluciji so se razšli in nastali zopet po padcu carizma, v katerih so bili boljševiki (komunisti) prvotno le slabo zastopani, so postali orodje manjševikov (socialdemokratov) in socialrevolucionarjev (SR, malomeščanska-revolucionarna, antimarksistična stranka, katere metoda je bil teror posameznika), ki so paktirali z buržuazijo. Po juljski vstaji petrogajskega proletariata, ki je paktela s parolami: »Vsa oblast sovjetom! Proč s kapitalističnimi ministri! Proč z vojnjo!«, se je stvorila koalicijska vlada iz zastopnikov buržuazije, menjševikov in socialrevolucionarjev, s socialnim revolucionarjem Kerenskim na čelu. Medtem pa je med masami vedno bolj narasčal vpliv boljševikov, ki so nastopili za takojšnje končanje vojne, za izročitev vse oblasti sovjetom in za razdelitev vse zemlje in posestev med

Pod režimom SLS in dr. Korošca.

BREZPOSELNI OD LAKOTE UMIRAJO!

Januarja meseca t. l. sem spoznala Ivana Nartarja, 41letnega kličavnarčarja, pristojnega v občini Medvode. Na potovanju sva oba iskala delo. Jaz sem imel še nekaj drobitja, ker sem dan prej upustil delo, a on ni imel nič. Zgovoreni je bil, zato sva skupaj potovala na moje stroške, dokler nisva dobila dela v Paračinskem srezu. Nekega dne ni prišel na delo, delodajalec se razjezil in ga odpustil. Tako sva se zopet razstala. Slišal sem, da je hodil še kakih osem dni v tem srezu, potem nisem slišal nič več, kje se nahaja. Ko sem prišel sedaj v S. Palanko, sem takoj slišal, da je prišel pred menoj tudi Natar, bil v tvornici vagonov na delo sprejet, a da je zvečer na litro umrl. Šel sem na lice mesta, kjer so ga našli mrtvega, oglašal sem se v gostilni, gostilničar mi je povedal, da je bil pri njem popoldan in prošil kaj za jesti, da je dobil kruha in sira, ponudeno čašo rakije je pa odklonil. Vpraševal sem naprej in neka gosposdnia hiše mi je povedala: Prosil me je, da ga vzamem na prenočišče, ker je slab, ker ga zebe, ker ga noče več ne držijo. Jaz sem stara in sama v hiši in sem mislila, kaj, ako bi res umrl, ter sem ga odklonila. Pri drugi hiši so ga zopet odklonili, pri tretji hiši ni bilo nobenega doma. Tu se je vsedel na prag in ko pride gosposdnia hiše domov, ga dobi pred vrati ležati. Bil je še gorak ali že je izdihnil. Poklicana komisija ga preišče, dobilo so pri njem dolbra in lepa sročevala, a niti ene pare denarja. Koflikor sem jaz razsodil, je hodil in zaman 3 tedne iskal dela. Za prisojdenje ni bil. Zadnji dan, ko je bil že sprejet na delo, je — že itak oslabele — popolnoma opešal in umrl. Milijone delavskega denarja, namenjenega za brezposelne, pa je Gosar razdal za zidanje palač.

BREZPLAČNI ČUVAJI NA DRŽ. ŽELEZNICI.

Kako se Še nezavodno kmečko ljudstvo izkorišča! Šel sem po prog. ki vodi od Čuprije do Senskikh rudnikov. Pridem do prvega mostiča in vidim seljaka, ki stoji s puško na rami. »Šta radiš ga vprašam, »Čuvam, stražim most.« »A ti si železničar,« rečem jaz. »Nisem železničar, jaz sem seljak iz tega sela.« pokaže mi vas. »A koliko imaš plače?« »Ništa!« »Pa kako to, da čuvaš, kdo ti je ukazal?« »S sosedami vsa 24 ur menjamo, na kogar pride vrsta, mora čuvati most, da ga ne poderejo.« »Pa kdo ga hoče podreti?« »Arnavti, hajduki!« »Pa tukaj vendar ni takih ljudi!« »Ni jih — pa lahko pridejo, je še več čuvarjev naprej po prog. ampak so iz drugih vasej, vsaka vas mora čuvati po en most.« Vprašal sem ga še več, pa mi ni znal odgovoriti, Pridem do drugega. »Kako ti kaj gre?« »Dobro!« »Pa koliko imaš plače?« »Ništa!« »Potem ti pa ne more dobro iti, ako nič ne zaslužiš.« »E, pa šta hočeš, taka je naredba!« »Pa kdo je odredil?« ga vprašam. »Predsednik občine!« »Koliko časa še čuvate prog?« »Čelo zimo.« »Pa koliko časa imate še da čuvate?« »Ne znam!« »Pa ako imaš doma delo?« »Moram delo pustiti!« Mislim sem si, da se kaj takega more samo v srbskem delu države doživeti. Tretji mi tudi ni mogel nič pozitivnega povedati, odkod ta naredba in zakaj.

VIŠINA PRISPEVKOV ZA RPF.

Od višine prispevkov so odvisne dajatve in to je treba imeti pred očmi. Delavcem, zavarovanim pri Ouzd, se odteguje nekaj več kot 1/4 (0.3 %) od zavarovane mezde za belgrajski fond. Za RPF bo treba z ozirom na sorazmerno velikansko število potrebnih, uvesti mesečni prispevek v višini 1/2 % od zasluška. Prispevki bi znašali: pri zaslušku 800 Din — 4 Din mesečno, pri 1000 Din — 5 Din, pri 1500 — 7.50 Din, pri 2000 Din — 10 Din. To bi bil **proporcionalni sistem**, pri katerem bi plačal 1/2 % vsak, brez ozira na višino zasluška: 1/2 % bi plačal oni, ki ima 800 Din in 1/2 % tudi tisti, ki dobi po 2500—3000 Din mesečno.

Mogoče pa je tudi **progressivni sistem** določevanja prispevkov, po katerem bi oni, ki več zaslužijo, plačali večji odstotek kot tisti, ki imajo nižje zaslužke. N. pr. pri zaslušku do 1000 Din — 1/2 %, do 2000 Din 3/4 % in nad 2000 Din 1 % mesečno. Ta **progressivni sistem** plačevanja, da več plača za fond, kdor več zasluži, bi bil upravičen, ker tisti, ki zaslužijo nad 2000 Din, so tako znani »rajšariji«, ki garajo na žive in mrtve na škodo drugih in zato naj tudi več plačajo za fond, iz katerega se bo podpiralo one, ki so na cesti brez dela, deloma tudi po krivdi »rajšarjev«.

UPRAVLJANJE S RPF.

Upravljanje RPF ne sme biti birokratično in ne trpeti pod okovi kake pretirane centralizacije. Prispeljki naj se razdelijo približno takole: Za centralno II. skupine (stroški za občne zборе, potovanja, intervencije in pisarniške stroške 10 %, za posredovalnico dela RPF 10 %, za centralen fond RPF 15 %, za podporo ostane lokalnim odborom 65 %).

Posredovalnica dela je mišljena ena sama, ki bi z vsemi revirji morala biti v pisemni zvezi. Centralen fond je potreben, da more centrala RPF prislučiti v izrednem slučaju nujne potrebe lokalnim odborom na pomoč. S posredovalnico dela in centralnim fondom upravlja načelstvo II. skupine, podpre pa naj delijo lokalni odbori sami, ker najbolje poznajo potrebe brezposelnega. Obravnava pa morajo lokalni odbori pošiljati mesečno načelstvu II. skupine v svrhu pregleda in kontrole. Po poročilih lokalnih odborov mora načelstvo vsaj vsaka 2 meseca objaviti mesečne računске zaključke z imeni vseh, ki so prejeli podporo, da bo mogoča javna kontrola.

Po dovršeni diskusiji bo »Enotnost«, vpoštevajoč vse dobre nasvete iz revirjev pripravila za kongres tudi formuliran predlog za kongres sam. Želim, da se oglašijo k diskusiji rudarji iz vseh revirjev.

Štrajk pri „TITANU“ v Kamniku.

V mezdnem boju je delavstvo vsted oholega stališča podjetja, ki odklanja vse zahteve delavstva, moralo stopiti v štrajk, ki je pričel v sredo 13. junija zjutraj. Štrajk je boj, trd boj in zmogovalec bo tisti, ki bo v boju trdnosti in vztrajnejši, tisti bo zmagal, ki se je za boj temeljiteje pripravil in pravilneje razdelil in porazdelil svoje sile in moči. Solidarnost vsega kovinarskega proletariata in celokupnega delavskega razreda je na strani stavkujočih, Koroščevi žandarji in kapitalistični tisk »Slovenec« etc., pa so postavljeni v službo kapitalistom pri »Titanu«. Računajoč na razdvojenost in malodušnost delavstva in oprt na pomoč žandarjev, stremlji podjetnik za tem, da z glodom, z grožnjami z odpustom in še z žandarji zlomi štrajk delavcev. Računa pa podjetnik tudi na pomoč štrajkbreherjev in na pomoč še nezavednega, zapeljane delavstva. Taka pričakovanja se podjetniku ne smejo izpolniti, zato je v interesu zmage delavstva potrebno, DA SE DELNA STAV-

Nevarnost legaria v Hrastniku.

Na naslov steklarne in tudi občine. Dne 2. junija 1928 na strokovnem shodu zbrani steklarji zahtevajo napravo za zdravno pitno vodo ter utemeljujejo zahtevo s sledečimi razlogi: Pri stanovanjskih hišah steklarjev, kjer stanuje 114 družin s približno 370 družinskimi člani, se pogreza zdrava pitna voda. Če nečistotokrat se je pojavila v tej delavski koloniji epidemija, po večini trebušni legar, tako zadnjih v letu 1927, meseca novembra. Ker smo sedaj zopet pred vročino in še vedno ni sluha o kakem delu za vodovod, zahtevamo na današnjem shodu zbrani steklarji, da se z ozirom na to, ker so brez vsake zdrave pitne vode in z ozirom na veliko nevarnost epidemije, takoj prične z graditvijo vodovoda, da dobi tudi ta delavska kolonija nujno potrebno zdravno pitno vodo.

Sodružica Adela Pavošević.

Buržuazija slavi svoje mrtve s stališča individualnosti. V buržuazni družbi gre hvala in cena tistemu, kdor ima boljše pozicije in kdor zna bolj goljufati in krasti. Tudi proletarijat ima svoje mrtve, ki pa ne umirajo za lastne interese, ampak za skupnost — za proletarijat. Izmed milijonov, ki so umrli in še umirajo za našo idejo, je tudi sodružica Adela iz Osijeke.

Tuberkuoza, ta proletarska bolezen, ki je uničila že tolikim sodružicam in sodrugom življenje, je posegla tudi po življenju sodružice Adele, ko je dopolnila komaj 30 let.

Se kot otrok je prišla v pokret in delala skozi do lanskega leta na važnih in najodgovornejših mestih delavskega pokreta. Leta 1919 je bila na najnevarnejši točki, v katero se je neprestano zagajala buržuazna reakcija. V dobi vojnega režima so jo patrolo razposajene soldatske dvignile iz postelje in jo gnale v policijske zapore. Več kot eno leto je predsedela s. Adela po zaporih Hrvaške in Slavonije. Najhujiši pa je bil njen zapor v Zagrebu. Več kot en mesec so jo porivali od zapora do zapora, vso premrzajeno, v slabi obleki in brez vinarja v žepu. In tukaj — po raznih zaporih je dobila sodružica Adela klico tuberkuoze.

Bila je izvrstna govornica. Videl si jo pri vseh važnejših forumih delavskega pokreta, kjer ni bila samo opazovalka, temveč aktivna delavka. Svojo veliko sposobnost je pokazala, ko je bila zabranjena komunistična stranka Jugoslavije. Ko je bila buržuazija s svojo reakcijo na vrhuncu, sodružica Adela ni klonila, temveč je ostala nepomirljiva borilnica in revolucionarka.

Leta 1922 in 1923 je bila duša proletarskega pokreta v Osijeku. Kako impozanten je bil njen govor, ki se je nanašal na tri žvane kapitalizma. Pred 8000 proletarci je držala s. Adela govor na mestu same nesreče, samo malo je manjkalo, da se ni razvil mirni pogreb v krvavo demonstracijo.

Leta 1924 in 1925 se je začelo opažati na njej delo tuberkuoze. Vendar tudi sedaj ni zapustila dela v organizaciji. Še z večjo energijo se je vrgla s. Adela na delo, za osvoboditev proletariata. To njeno požrtvovalnost so cenili tudi njeni politični nasprotniki. Čudili so se njenemu nezmljivemu duhu in sama osiječka policija jo je nazivala »Osiječka Roza Luksemburg«.

Dne 5. junija t. l. je dokončala tuberkuoza svoje delo. S težkim srcem se je ločil proletarijat od sodružice Adele. Pa če je ta izguba še tako težka,

Dokazano najboljši kruh se dobi v modernu in higijensku urejeni pekarni, JOSIP VARGA.

Dne 5. junija t. l. je dokončala tuberkuoza svoje delo. S težkim srcem se je ločil proletarijat od sodružice Adele. Pa če je ta izguba še tako težka,

Pod režimom SLS in dr. Korošca.

Januarja meseca t. l. sem spoznala Ivana Nartarja, 41letnega kličavnarčarja, pristojnega v občini Medvode. Na potovanju sva oba iskala delo. Jaz sem imel še nekaj drobitja, ker sem dan prej upustil delo, a on ni imel nič. Zgovoreni je bil, zato sva skupaj potovala na moje stroške, dokler nisva dobila dela v Paračinskem srezu. Nekega dne ni prišel na delo, delodajalec se razjezil in ga odpustil. Tako sva se zopet razstala. Slišal sem, da je hodil še kakih osem dni v tem srezu, potem nisem slišal nič več, kje se nahaja. Ko sem prišel sedaj v S. Palanko, sem takoj slišal, da je prišel pred menoj tudi Natar, bil v tvornici vagonov na delo sprejet, a da je zvečer na litro umrl. Šel sem na lice mesta, kjer so ga našli mrtvega, oglašal sem se v gostilni, gostilničar mi je povedal, da je bil pri njem popoldan in prošil kaj za jesti, da je dobil kruha in sira, ponudeno čašo rakije je pa odklonil. Vpraševal sem naprej in neka gosposdnia hiše mi je povedala: Prosil me je, da ga vzamem na prenočišče, ker je slab, ker ga zebe, ker ga noče več ne držijo. Jaz sem stara in sama v hiši in sem mislila, kaj, ako bi res umrl, ter sem ga odklonila. Pri drugi hiši so ga zopet odklonili, pri tretji hiši ni bilo nobenega doma. Tu se je vsedel na prag in ko pride gosposdnia hiše domov, ga dobi pred vrati ležati. Bil je še gorak ali že je izdihnil. Poklicana komisija ga preišče, dobilo so pri njem dolbra in lepa sročevala, a niti ene pare denarja. Koflikor sem jaz razsodil, je hodil in zaman 3 tedne iskal dela. Za prisojdenje ni bil. Zadnji dan, ko je bil že sprejet na delo, je — že itak oslabele — popolnoma opešal in umrl. Milijone delavskega denarja, namenjenega za brezposelne, pa je Gosar razdal za zidanje palač.

BREZPLAČNI ČUVAJI NA DRŽ. ŽELEZNICI.

Kako se Še nezavodno kmečko ljudstvo izkorišča! Šel sem po prog. ki vodi od Čuprije do Senskikh rudnikov. Pridem do prvega mostiča in vidim seljaka, ki stoji s puško na rami. »Šta radiš ga vprašam, »Čuvam, stražim most.« »A ti si železničar,« rečem jaz. »Nisem železničar, jaz sem seljak iz tega sela.« pokaže mi vas. »A koliko imaš plače?« »Ništa!« »Pa kako to, da čuvaš, kdo ti je ukazal?« »S sosedami vsa 24 ur menjamo, na kogar pride vrsta, mora čuvati most, da ga ne poderejo.« »Pa kdo ga hoče podreti?« »Arnavti, hajduki!« »Pa tukaj vendar ni takih ljudi!« »Ni jih — pa lahko pridejo, je še več čuvarjev naprej po prog. ampak so iz drugih vasej, vsaka vas mora čuvati po en most.« Vprašal sem ga še več, pa mi ni znal odgovoriti, Pridem do drugega. »Kako ti kaj gre?« »Dobro!« »Pa koliko imaš plače?« »Ništa!« »Potem ti pa ne more dobro iti, ako nič ne zaslužiš.« »E, pa šta hočeš, taka je naredba!« »Pa kdo je odredil?« ga vprašam. »Predsednik občine!« »Koliko časa še čuvate prog?« »Čelo zimo.« »Pa koliko časa imate še da čuvate?« »Ne znam!« »Pa ako imaš doma delo?« »Moram delo pustiti!« Mislim sem si, da se kaj takega more samo v srbskem delu države doživeti. Tretji mi tudi ni mogel nič pozitivnega povedati, odkod ta naredba in zakaj.

VIŠINA PRISPEVKOV ZA RPF.

Od višine prispevkov so odvisne dajatve in to je treba imeti pred očmi. Delavcem, zavarovanim pri Ouzd, se odteguje nekaj več kot 1/4 (0.3 %) od zavarovane mezde za belgrajski fond. Za RPF bo treba z ozirom na sorazmerno velikansko število potrebnih, uvesti mesečni prispevek v višini 1/2 % od zasluška. Prispevki bi znašali: pri zaslušku 800 Din — 4 Din mesečno, pri 1000 Din — 5 Din, pri 1500 — 7.50 Din, pri 2000 Din — 10 Din. To bi bil **proporcionalni sistem**, pri katerem bi plačal 1/2 % vsak, brez ozira na višino zasluška: 1/2 % bi plačal oni, ki ima 800 Din in 1/2 % tudi tisti, ki dobi po 2500—3000 Din mesečno.

UPRAVLJANJE S RPF.

Upravljanje RPF ne sme biti birokratično in ne trpeti pod okovi kake pretirane centralizacije. Prispeljki naj se razdelijo približno takole: Za centralno II. skupine (stroški za občne zборе, potovanja, intervencije in pisarniške stroške 10 %, za posredovalnico dela RPF 10 %, za centralen fond RPF 15 %, za podporo ostane lokalnim odborom 65 %).

Posredovalnica dela je mišljena ena sama, ki bi z vsemi revirji morala biti v pisemni zvezi. Centralen fond je potreben, da more centrala RPF prislučiti v izrednem slučaju nujne potrebe lokalnim odborom na pomoč. S posredovalnico dela in centralnim fondom upravlja načelstvo II. skupine, podpre pa naj delijo lokalni odbori sami, ker najbolje poznajo potrebe brezposelnega. Obravnava pa morajo lokalni odbori pošiljati mesečno načelstvu II. skupine v svrhu pregleda in kontrole. Po poročilih lokalnih odborov mora načelstvo vsaj vsaka 2 meseca objaviti mesečne računске zaključke z imeni vseh, ki so prejeli podporo, da bo mogoča javna kontrola.

Po dovršeni diskusiji bo »Enotnost«, vpoštevajoč vse dobre nasvete iz revirjev pripravila za kongres tudi formuliran predlog za kongres sam. Želim, da se oglašijo k diskusiji rudarji iz vseh revirjev.

Štrajk pri „TITANU“ v Kamniku.

V mezdnem boju je delavstvo vstred oholega stališča podjetja, ki odklanja vse zahteve delavstva, moralo stopiti v štrajk, ki je pričel v sredo 13. junija zjutraj. Štrajk je boj, trd boj in zmogovalec bo tisti, ki bo v boju trdnosti in vztrajnejši, tisti bo zmagal, ki se je za boj temeljiteje pripravil in pravilneje razdelil in porazdelil svoje sile in moči. Solidarnost vsega kovinarskega proletariata in celokupnega delavskega razreda je na strani stavkujočih, Koroščevi žandarji in kapitalistični tisk »Slovenec« etc., pa so postavljeni v službo kapitalistom pri »Titanu«. Računajoč na razdvojenost in malodušnost delavstva in oprt na pomoč žandarjev, stremlji podjetnik za tem, da z glodom, z grožnjami z odpustom in še z žandarji zlomi štrajk delavcev. Računa pa podjetnik tudi na pomoč štrajkbreherjev in na pomoč še nezavednega, zapeljane delavstva. Taka pričakovanja se podjetniku ne smejo izpolniti, zato je v interesu zmage delavstva potrebno, DA SE DELNA STAV-

Nevarnost legaria v Hrastniku.

Na naslov steklarne in tudi občine. Dne 2. junija 1928 na strokovnem shodu zbrani steklarji zahtevajo napravo za zdravno pitno vodo ter utemeljujejo zahtevo s sledečimi razlogi: Pri stanovanjskih hišah steklarjev, kjer stanuje 114 družin s približno 370 družinskimi člani, se pogreza zdrava pitna voda. Če nečistotokrat se je pojavila v tej delavski koloniji epidemija, po večini trebušni legar, tako zadnjih v letu 1927, meseca novembra. Ker smo sedaj zopet pred vročino in še vedno ni sluha o kakem delu za vodovod, zahtevamo na današnjem shodu zbrani steklarji, da se z ozirom na to, ker so brez vsake zdrave pitne vode in z ozirom na veliko nevarnost epidemije, takoj prične z graditvijo vodovoda, da dobi tudi ta delavska kolonija nujno potrebno zdravno pitno vodo.

Sodružica Adela Pavošević.

Buržuazija slavi svoje mrtve s stališča individualnosti. V buržuazni družbi gre hvala in cena tistemu, kdor ima boljše pozicije in kdor zna bolj goljufati in krasti. Tudi proletarijat ima svoje mrtve, ki pa ne umirajo za lastne interese, ampak za skupnost — za proletarijat. Izmed milijonov, ki so umrli in še umirajo za našo idejo, je tudi sodružica Adela iz Osijeke.

Katero pot vodi k enotnosti delavskega razreda.

KAKO JE GOVORIL LENIN RUSKIM DELAVCEM O MEDSEBOJNEM BOJU MED BOLŠEVIKI IN RAZNIMI FRAKCIJAMI MENŠEVIKOV TER O POLITIČNI ENOTNOSTI.

(iz Leninovega članka »Enotnost delavcev in „struje“ inteligentov«, ki je bil objavljen 13. maja 1914 v ruskem listu »Pot resnice« in v slovenskem prevodu pa leta 1927 v »Enotnosti« št. 4.)

Lenin pravi: »Zavedni delavci, ki vodijo svoje gibanje naprej, se vedno ozirajo na pot, ki jo je delavsko gibanje že prehodilo in premišljevalo znova in znova, ali je ta pot pravilna, ali ni mogoče, da jo še zboljšamo.

Izmed vseh razredov Rusije ne obravnava noben drug razred TAKO NARAVNO, POPOLNO in kolikor mogoče tudi JAVNO svojo taktiko, t. j. smeri in načine svojega gibanja, kakor ravno delavski razred. SAMO NESPAMETNI LJUDEM ALI PA ONIM, KI SE BOJJO, DA BI ŠIROKE MASE SODELOVALE V POLITIKI, SE ZDILJO JAVNI, ODKRITINI IN STRASTNI SPORI O TAKTIKI V DELAVSKEM ČASOPISJU NEUMESTNI ALI NEPOTREBNI. Dejansko pomagajo prav ti vroči spori, da se pritegujejo vsi delavci, DA SE UČIJO VESTRANSKO PREMISLITI SVOJO DELAVSKO POLITIKO, DA IZDELJUJEJO TRDNO, JASNO, DOLOČENO RAZREDNO LINIJO GIBANJA.

Nedavno so pokazali delavci iz obrata »E. z. g. b.« popolnoma prepričevalno, KAKŠEN JE IN KAKŠEN MORA BITI ODNOSAJ ZAVEDNIH DELAVCEV K SPROMO O TAKTIKI.

Napislali so v »Pot resnice« (glasilo boljševikov) sledeče:

»Pristaši „severnega delavskega lista“ (glasilo menjševikov-likvidatorjev) so nas pozvali na skupno nabiralno akcijo. Zbrana svota naj bi se razdelila obema listoma (boljševškemu in menjševškemu) enako, češ, to je korak k dopolnitvi enotnosti.« Sodrugom, ki so se temu pozivu odzvali, rečemo, da smatramo ta njihov korak za nepravilno. On ne vodi k enotnosti delavskega gibanja, temveč narobe, otežočuje združitev delavcev pod eno zastavo marksizma. Vzemimo tale primer: Recimo, da se dva človeka razburjeno pripravata o vprašanju, ki se tiče nas samih. Nam je ta spor nepriljen in za želimo končati. Kaj moramo storiti v takem slučaju? Jasno kot dan: DOGNATI MORAMO, KDO IMA BOLJ PRAV IN STOPITI NA NJEGOVO STRAN; tedaj se bo drugi, ki nima prav, ali prepričal, da res dela napako, ali pa bo izčrpal svoje sile in se nehal pripravati, če ne bo mogel razumeti svoje napake. TODA AKO PA BOMO POZIRALI IN SPODBALI ENEGA IN DRUGEGA, SPOR NE BO IMEL KONCA.

Tako so pisali delavci — dostavlja Lenin. — In popolnoma nemogoče je ovreči te njihove priroste razjasnitve vprašanja za vse delavce.

*) Za svoj stik, ki je bil vedno prejetvanj in zatiran od carizma, so ruski delavci vedno trgatali in zbirali prispevke. Ker so bili po tovarnah enotni, so jih zbirali skupno. Menjševiki so vršili agitacijo, naj se zbrani zneski razdelje na polovico njim in boljševikom. Ti pa so stali na stališču, naj delavci sami označijo, ko dajo prispevek, ali darujejo za boljševiški ali za menjševiški list. Op. uredn.

*) Za svoj stik, ki je bil vedno prejetvanj in zatiran od carizma, so ruski delavci vedno trgatali in zbirali prispevke. Ker so bili po tovarnah enotni, so jih zbirali skupno. Menjševiki so vršili agitacijo, naj se zbrani zneski razdelje na polovico njim in boljševikom. Ti pa so stali na stališču, naj delavci sami označijo, ko dajo prispevek, ali darujejo za boljševiški ali za menjševiški list. Op. uredn.

*) Za svoj stik, ki je bil vedno prejetvanj in zatiran od carizma, so ruski delavci vedno trgatali in zbirali prispevke. Ker so bili po tovarnah enotni, so jih zbirali skupno. Menjševiki so vršili agitacijo, naj se zbrani zneski razdelje na polovico njim in boljševikom. Ti pa so stali na stališču, naj delavci sami označijo, ko dajo prispevek, ali darujejo za boljševiški ali za menjševiški list. Op. uredn.

*) Za svoj stik, ki je bil vedno prejetvanj in zatiran od carizma, so ruski delavci vedno trgatali in zbirali prispevke. Ker so bili po tovarnah enotni, so jih zbirali skupno. Menjševiki so vršili agitacijo, naj se zbrani zneski razdelje na polovico njim in boljševikom. Ti pa so stali na stališču, naj delavci sami označijo, ko dajo prispevek, ali darujejo za boljševiški ali za menjševiški list. Op. uredn.

*) Za svoj stik, ki je bil vedno prejetvanj in zatiran od carizma, so ruski delavci vedno trgatali in zbirali prispevke. Ker so bili po tovarnah enotni, so jih zbirali skupno. Menjševiki so vršili agitacijo, naj se zbrani zneski razdelje na polovico njim in boljševikom. Ti pa so stali na stališču, naj delavci sami označijo, ko dajo prispevek, ali darujejo za boljševiški ali za menjševiški list. Op. uredn.

*) Za svoj stik, ki je bil vedno prejetvanj in zatiran od carizma, so ruski delavci vedno trgatali in zbirali prispevke. Ker so bili po tovarnah enotni, so jih zbirali skupno. Menjševiki so vršili agitacijo, naj se zbrani zneski razdelje na polovico njim in boljševikom. Ti pa so stali na stališču, naj delavci sami označijo, ko dajo prispevek, ali darujejo za boljševiški ali za menjševiški list. Op. uredn.

*) Za svoj stik, ki je bil vedno prejetvanj in zatiran od carizma, so ruski delavci vedno trgatali in zbirali prispevke. Ker so bili po tovarnah enotni, so jih zbirali skupno. Menjševiki so vršili agitacijo, naj se zbrani zneski razdelje na polovico njim in boljševikom. Ti pa so stali na stališču, naj delavci sami označijo, ko dajo prispevek, ali darujejo za boljševiški ali za menjševiški list. Op. uredn.

*) Za svoj stik, ki je bil vedno prejetvanj in zatiran od carizma, so ruski delavci vedno trgatali in zbirali prispevke. Ker so bili po tovarnah enotni, so jih zbirali skupno. Menjševiki so vršili agitacijo, naj se zbrani zneski razdel

Razredni boj in krščanski socializem.

Z novim letom je krščanska socialistična mladina začela izdajati svoje glasilo, svojo novo revijo »Ogenj«. »Ogenj krščansko socialistične mladine.« S to revijo, ki je naravnaj sad gospodarskih razmer, v katerih živi proletarijat, je krščansko socialistična mladina pogumno krenila na novo pot in si nadela na rama težko breme. Naj se to breme imenuje sladko ali grenko, na težji ne izgubi ničesar. Boj, ki gre za tem, da odpravi pravico in možnost izkoriščanja po posamezniku in naroda po narodu; ki hoče uresničiti brezrazredno družbo; dati vsakemu polje, ki ga sam obdeluje, vsakemu lastnino, ki ima vrednost dela, katerega sam opravlja; tak boj je težak. Kapitalizem, proti kateremu je v glavnem ta boj naperjen, ne bo vrgel puško v koruzo, marveč se bo branil z vsemi sredstvi in z vsemi sredstvi se napadal. Iz nekaterih odstavkov, ki smo jih čitali v »Ognju«, bi sklepali, da se krščansko socialistična mladina vsega tega zaveda. Zakaj gorje tistemu, ki ne pozna težko boja, kateremu se je posvetil.

Iz prvih števk »Ognja« žari program, ki ga je treba resno vzeti. Nekaj kratkih odlomkov, ki jih tu podajamo, naj služijo našim čitateljem v orientacijo k temu, kar želimo povedati. V prvi številki smo čitali:

»Na raznih katoliških shodih se mnogo govori tudi o socialnem vprašanju. Dela se s precejšnjo dobro voljo, kaže se na takih shodih silen vpliv vere. Vedno znova lahko rečemo: Naše ljudstvo ima vero! In ravno najnižja masa proletariata nosi vero globoko v svojem srcu in jo doživlja. **Toda, kako to, da vse to ne vstvari pravičnejše družbe?**« (Podčrtali mi.) Dalje:

»Ljudje so stvojeni, le stroji in vsaka tehnična naprava sta delo človeka. Več moralnemu človeku, temveč človeku manjvo zaslužuje, kot sploh vsa racionalizacija.« Dalje:

»Zemlja je torej razdeljena? Vprašate in pozvedite resno in temeljito, kako mora kak velepodjetnik imenovati svoja vepredjela in posvesta za svojo »lastnino?« Radi čigavega dela neki? Čigav znoj se jih drži in komu pripadajo po človeški in lastninski pravici?«

»Nič ni bolj materialističnega, ko stališče, da je današnje premoženje in njegov nastanek tako svet, da se ga nikdar ne bomo smeli dotakniti. Kaj se sploh pravi »lastnina?«

»Delavskega vprašanja ne rešimo s socialnimi reformami nikdar; nikdar z zakoni o zaščiti delavca, ki v nadaljnjem izvajanju postanejo nezmišljivi in s pomočjo katerih odžrejo delavcu polovico zaslužka. Tudi fraza o solastnistvu se v praksi izkaže kot fraza. Kako tudi naj se solastništvo izvede praktično? Samo ena je praktična, možna rešitev: **Dati delavcem v posest njihova produktivna sredstva, njihove rudnike, tovarne itd., ravno tako, kot imajo kmetje v posesti svojo zemljo, ki jo obdelujejo s svojimi lastnimi močmi!**«

»Vsakemu polju, ki ga sam obdeluje. «

»Vsakemu lastnino, ki ima vrednost dela, ki ga sam opravlja!«

»Vsakemu hišo in njegov del na materji zemlji! Proč z brezdelnim pridobivanjem premoženja, razen če gre za bolne in stare ljudi itd. Delavcu z umom dajmo plačilo za njegovo delo po vrednosti dela ročnega delavca! To mora biti moralno načelo, na katerega moramo pozidati nov socialni red.« Dalje:

»IN TU NAM STOJI ONA RUSIJA, ki je dala veleposvesta kmetom, ki je pooblastila delavce, da imajo v nametu tovarne, **BLIŽJE kot pa način mišljenja zapadnoevropskih socialnih reformatorjev, ki ravnavo po načelu: »Operi mi kožuh, samo ne zmoči mi ga!«** In šele iz take preudrevidne more samo po sebi umevno priti novo pravno preorenje posameznika, družine in družbe. Tu stoji ono silno vprašanje ločitve: Ali prvi svet še dalje v popolno suženstvo modernega kapitalizma, se materializira?«

zira se globlje in propada npravno in versko v enaki meri, ali pa bodo vzeli krmilo v roke drugi in bodo rešili vprašanje brez nas kristjanov v svojem duhu. Mi vemo, kje stojimo, kje naj delamo. Ura je že 5 minut pred dvanajsto. Zmešnjava je vedno večja. Zablago vedno besnejša. Tu ne pomaga nič več padati nazaj v one stare, davno izrabljene teorije.«

Poleg tega je bil v 1. št. objavljen tudi sledeči aforizem: »Socialističnega gibanja ni mogoče ne podrediti ne pridejati nobenemu drugemu pokretu.«

Druga štev. »Ognja« je posvečena vprašanju razrednega boja. S to številko se je krščanska socialistična mladina postavila odločno na stran proletariata. Na prvi strani te številke je objavila sledeči aforizem: »Razredni boj socialističnega proletariata je obramba. Zato ima svoj etas (= pravna opravičenost). «

V članku: Samo dve fronti! prihaja pisec do takega zaključka: »Proletarijat je razbit, kapitalizem triumfirala! Mi smo zato, da delovni razred enotno nastopa.«

V odstavku: »Naša beseda« na čitamo to-le: »Vsak razredni boj moramo s krščanskega stališča odklanjati. Pravimo: vsak razredni boj, kajti marksidko ne ve, da je razredni proletarski boj, ki ga je Marx znanstveno opredelil in utemeljil, je nujen odgovor na krivob delavsk kapitalističnega razreda, ki ga je ta napovedal delavskemu razredu.«

Pisec članka: »Se o razrednem boju« se vpraša: »Ali naj razredni boj priznamo ali zanikamo in prikrivamo? Vprašanje je že samo v sebi zgrešeno! **Razredni boj je!**«

In ko skušajo posamezni pisci v tej številki »Ognja« v vseh mogočih variantah opravičiti razredni boj proletariata kot naravno in logično posledico brutalnega kapitalističnega postopanja, bemo v posebnem članku še sledeče:

»Cilj razrednega boja mora biti, da ustvari pošteno in pravično družbo. Razredni boj mora pripraviti delovne mase, da bodo usposobljene za nositeljico in ustvariteljico te družbe. **Jasno je, da se izoblikava nov stan, četrti stan in da bo ravno ta stan poklican, da nasledijo sedanjim družbi. Kdaj bo prišla nova družba, tega ne vemo. Samo to vemo, da je splošno plod te družbe v boju, da se ta plod razvija na žrtvah, največ žrtve bo pa zahtevalo rojstvo in krst te nove družbe. Mogoče bo to revolucija, mogoče kak drug velik dogodek, vse-kakor bo pa to nekaj tako grozno veličastnega, da bo pretreslo sedanjo družbo v temeljih, jo razrušilo in na njeno mesto postavilo novo življenje.**«

Ako bi analizirali te in druge misli, ki so objavljene v prvih in naslednjih številkah »Ognja«, bi kaj kmalu prišli do zaključka, da so mladi krščanski socialistični pokretaši še vedno daleč od Marxa. Toda oni niti nečejo biti marksisti. In mi se nisimo spravili na ta članek z namenom, da bi polemizirali, kar bi storili, ako bi imeli na razpolago svojo revijo. Ali v gibanju, kakor je po krščansko socialistični mladini zamišljeno, je storjen velik korak naprej v smeri enotne fronte proletariata. Gibanje, ki priznava, da je razredni boj proletariata le obramba; in se postavi na stališče, da »razredni boj je« in da nič ne pomaga zanikati, kar dejansko obstoji. Gibanje, ki hoče biti proletarsko, ki trdi, da »socialističnega gibanja ni mogoče ne podrediti ne pridejati nobenemu drugemu pokretu« in izjavlja: »Mi smo zato, da delovni razred enotno nastopa,« tako gibanje je usmerjeno v enotno fronto proletariata, do katere bo prišlo, do katere mora priiti.

»Stari« v krščansko socialističnem gibanju so vernost razumeli in vrgli mladim pod noge prva polena. Dvomimo, da bi jim to kaj pomagalo. Mladina je šla precej daleč. In če se tudi vstavi in se vodstvo celo obrne, ne bo se več vrnila krščansko socialistična mladina na staro mesto. Pojav časa, ki se mora razumeti. (Dolje prihodnji.)

NA DELO MED MLADINO! Danes v kapitalistični družbi dobiva v industriji vedno večji pomen delo nedoraste mladine. Obnem z novimi, izboljšanimi stroji pride v tovarno tudi mladina. Opravilo, ki ga je prej mogel vršiti le odrasel delavec, danes lahko vrši že slabotni otrok. Zato kapitalist rajd najame mladega delavca kot pa odraslega. Mlad delavec je veliko cenejši in veliko lažje ga izkorišča. V krog kapitalističnega izkoriščanja pride tudi delavska mladina. Mlad delavec občuti že zelo zgodaj izkoriščanje. Za njega ni nikake lepe zlate mladosti, ki jo uživa buržoazna mladina. On mora že v zgodnjih letih v tovarno, v delavnico, kjer dela po deset, dvanajst ur na dan, od svoje mladosti pa njima ničesar.

Kakšen je samo položaj vajencev? Danes se skoro vsa obrt pri nas živi samo od izkoriščanja mlade delovne sile, vajencev. Vajenec, ki se gre učiti, mora delati tri, štiri leta zastopni. Pa če bi se vsaj kaj naučil! Mlad pomočnik danes nikjer ne dobi dela. Tri leta se je učil, delal zastopni, pri tem se pa ni nič naučil. Podjetnik njima vajencev zato, da jih kaj nauči, temveč zato, da jih izkorišča. Vajenec je danes najcenejša delovna sila. Poleg vsega tega pa je vajenec najbolj zapostavljan, vsakod delu z njim, kar hoče, uporabljajo ga za vse. Tudi oni, ki se ne gredo učiti, takoj občutijo, da je danes delavska mladina najbolj izkoriščana. Vedno so najslabše plačani.

Zakaj se godi delovski mladini tako slabo? Zato, ker je ona mnogo manj zavedna, kot pa so odrasli delavci. Danes se delavska mladina vse premalo zaveda svojega položaja, premalo vidi potrebo izboljšanja tega svojega slabega položaja. Ona se ne zaveda svojih lastnih interesov. Ne zaveda se še, da si more zboljšati svoj položaj edino ona sama v zvezi s celim delavskim razredom.

Kje pa se danes nahaja delavska mladina? V meščanskih organizacijah, v Sokolu, v Orlu, športnih klubih, kjer tvorijo skoro večino članstva mladi delavci. Ne zavedajo se še, da delavec ne spada v meščanske organizacije, ki imajo samo namen, da odvrnejo delavca od tega, da bi mislil na izboljšanje svojega položaja.

Naloga proletariata, naloga zavedne delavske mladine je, da odtrga mladino meščanskemu vplivu in jo privede v delavske organizacije. Na tem polju, na organiziranju mladine smo danes še zelo malo storili. »Kdor ima mladino, ta ima bodočnost,« s temi besedami je šel naš predbojniček Karl Liebknecht med delavsko mladino. On je videl, kakšno vlogo lahko igra ona v osvobodilnem boju delavskega razreda in kakšen pomen ima tudi v boju za vsakdanje zahteve delavstva. Zato, sodrug, povsod na delo med mladino!

POLOŽAJ BRIVSKIH VAJENCEV. Danes, ko je v modi ta prenesrečni »slavni« bubi, je že skoraj iz vsake družine en sin brivski vajenec in zato jih izkoriščajo na vse mogoče načine. Po malih brivnicah je vajenec prvo leto učne dobe samo mazac (samo »zajfa« in umiva) in poleg tega jih rabijo mojstri še za deklo. Pošiljajo jih domov, da pripravijo soprogam mojstrov drva in slično, pošiljajo jih na trg po salato, krompir in slično, ker kam pridemo, da bi nosile soproge brivskih mojstrov cezarje polne mesa in zelenjave po mestnih ulicah, saj kakor oni pravijo, »če se uči, naj pa še kaj postran naredi«. Ne smemo pa misliti, da je po večjih brivnicah kaj boljšo. Prav nič. Vajenci po velikih brivnicah so prva tri leta »lasencufurjarje«, to mislim reči, da prva tri leta samo lascujafo, da naredijo potem za dame »fovs kites«, tako da ko pride enkrat bubi zopet iz mode, bo dama prišla samo narejeno kito in jo bo pripelala na glavo, pa bo imela kar čez noč lepoto moderno frizuro. A zadnje, t. j. četrto leto, pa dobi za razirat kakšno barabo (tako imenujejo mojstri delavce, ki nimajo laka in fraka), da ga oguli, pa če ravno toliko plača kot kakšen ljubljanski gizgle — to je po velikih brivnicah. A po malih brivnicah je po prvo leto tako kakor sem že zgoraj omenil, po prvem letu učne dobe pa mora že vse od kraja začeti razirati in striči, tako, da če ima mojster kakšnega pomočnika, ga odpusti z izgovorom, da ima premalo kšefta. Ni pa to res, pa kaj bi plačeval pomočnika, ko pa mu bo vajenec delal zastopni in poleg tega ga lahko prisili, da mu dela še čezurno delo, čeprav je to protizakonito (vsi so mlajši kot 18 let in zakon predvideva samo 8urno delo, delajo pa vsak dan nad 10 ur in s še več). Ko je tak vajenec prost, ga mojster odpusti, če mu ne dela za par dinarjev, saj je med tem časom že tudi drugega vajenca naučil toliko, da bo lahko brez pomočnika. Če pa zahteva vajenec kakšno zadoščanje, ga pa mojster kratkotalno obuta in vrže skozi vrata na cesto. Takih in sličnih doživljetij je bilo deložno že tudi precej starejšim pomočnikom. Tako se sedaj godi našim vajencem, a pomočnikom pa tudi povečini nič boljše, to pa radi tega, ker se ne zavedajo svoje dolžnosti, da bi se organizirali in redno plačevali članarino. Le potom močne finančno podprte skupne strokovne organizacije se dajo take lumparije odpraviti. Brivski pomočnik M. T.

DEMONSTRACIJE PROTI ITALIJI. Ker so meščanski listi in za njimi »Delavska Politika« poročali, da so se nacionalističnih studentovskih demonstracij proti italijanskemu fašizmu udeležili tudi naši sodrug, moramo tako poročanje ožigosati kot neresnično in tendenciozno. Res je, da je znani lskra na zborovanju na univerzi hujskal na vojno, celo govoril za netuntnske konvencije in je bila večina zborovalcev nacionalistov (klerikalni akademiki so na zahtevo vodstva klerikalne stranke zborovanje morali bojkotirati) na njegovi strani. Vkljub temu je s. Kreft ostopil nastopil tudi proti vsem našim režimom, naj si bodo to PP ali RR ali klerikalni akademiki. Naš režim je režim javljačje, ki je umoril s. Vulča in zatira vse one, ki se bore za svobodo delovnega ljudstva. Tak režim sklepa »prijateljske« pogodbe z italijanskim fašizmom ter se s tem popolnoma izenčuje z njim, pomaga učnivači dalmatinskega ribiča, pomaga tako direktno italijanskemu fašizmu, ki zatira vse delovno ljudstvo Italije. **Zato se moramo predvsem boriti proti našemu režimu**, ki ga izkorišča imperializem Anglije in Francije v svoje namene. Jugoslavija ni svobodna država, temveč je postala kolonija evropskega kapitalizma. Angleški bankirji zahtevajo podpis netuntnskih konvencij, sicer ne dajo 13 milijardnega posojila, ki bo novo gospodarstvo in politično zasuženje od strani evropskega imperializma, ki nas smatra za svoj »Kanonenfutter«. Ako iščejo naši režimi zveze z imperializmom in fašizmom, si poiščimo zaveznike tudi mi. Za zvezo vseh zatiranih, malih in kolonialnih narodov, za samoodločbo slovenskega in vsakega zatiranega naroda, za zvezo s Sovjetsko Rusijo — edino zaščitnico malih in zatiranih narodov. Zveza narodov je orodje evropskega imperializma. Sovjetska Rusija je edina in prava zaščitnica samoodločbe zatiranih narodov. Zivela fronta vseh zatiranih, malih in kolonialnih narodov proti imperializmu in internacionalnemu fašizmu! Zivela Sovjetska Rusija!

Klub marksistov se dobro zaveda fašističnega značaja te demonstracij in je sestavil tudi v tem smislu svojo resolucijo. Noben član se demonstraciji ni udeležil. Še manj glasoval za hujšakaško orjunsko resolucijo akademikov, kakor tendenciozno poročajo meščanski listi in za njimi seveda »Delavska Politika«.

Mladinski vestnik.

Danes v kapitalistični družbi dobiva v industriji vedno večji pomen delo nedoraste mladine. Obnem z novimi, izboljšanimi stroji pride v tovarno tudi mladina. Opravilo, ki ga je prej mogel vršiti le odrasel delavec, danes lahko vrši že slabotni otrok. Zato kapitalist rajd najame mladega delavca kot pa odraslega. Mlad delavec je veliko cenejši in veliko lažje ga izkorišča. V krog kapitalističnega izkoriščanja pride tudi delavska mladina. Mlad delavec občuti že zelo zgodaj izkoriščanje. Za njega ni nikake lepe zlate mladosti, ki jo uživa buržoazna mladina. On mora že v zgodnjih letih v tovarno, v delavnico, kjer dela po deset, dvanajst ur na dan, od svoje mladosti pa njima ničesar.

Kakšen je samo položaj vajencev? Danes se skoro vsa obrt pri nas živi samo od izkoriščanja mlade delovne sile, vajencev. Vajenec, ki se gre učiti, mora delati tri, štiri leta zastopni. Pa če bi se vsaj kaj naučil! Mlad pomočnik danes nikjer ne dobi dela. Tri leta se je učil, delal zastopni, pri tem se pa ni nič naučil. Podjetnik njima vajencev zato, da jih kaj nauči, temveč zato, da jih izkorišča. Vajenec je danes najcenejša delovna sila. Poleg vsega tega pa je vajenec najbolj zapostavljan, vsakod delu z njim, kar hoče, uporabljajo ga za vse. Tudi oni, ki se ne gredo učiti, takoj občutijo, da je danes delavska mladina najbolj izkoriščana. Vedno so najslabše plačani.

Zakaj se godi delovski mladini tako slabo? Zato, ker je ona mnogo manj zavedna, kot pa so odrasli delavci. Danes se delavska mladina vse premalo zaveda svojega položaja, premalo vidi potrebo izboljšanja tega svojega slabega položaja. Ona se ne zaveda svojih lastnih interesov. Ne zaveda se še, da si more zboljšati svoj položaj edino ona sama v zvezi s celim delavskim razredom.

Kje pa se danes nahaja delavska mladina? V meščanskih organizacijah, v Sokolu, v Orlu, športnih klubih, kjer tvorijo skoro večino članstva mladi delavci. Ne zavedajo se še, da delavec ne spada v meščanske organizacije, ki imajo samo namen, da odvrnejo delavca od tega, da bi mislil na izboljšanje svojega položaja.

Naloga proletariata, naloga zavedne delavske mladine je, da odtrga mladino meščanskemu vplivu in jo privede v delavske organizacije. Na tem polju, na organiziranju mladine smo danes še zelo malo storili. »Kdor ima mladino, ta ima bodočnost,« s temi besedami je šel naš predbojniček Karl Liebknecht med delavsko mladino. On je videl, kakšno vlogo lahko igra ona v osvobodilnem boju delavskega razreda in kakšen pomen ima tudi v boju za vsakdanje zahteve delavstva. Zato, sodrug, povsod na delo med mladino!

POLOŽAJ BRIVSKIH VAJENCEV. Danes, ko je v modi ta prenesrečni »slavni« bubi, je že skoraj iz vsake družine en sin brivski vajenec in zato jih izkoriščajo na vse mogoče načine. Po malih brivnicah je vajenec prvo leto učne dobe samo mazac (samo »zajfa« in umiva) in poleg tega jih rabijo mojstri še za deklo. Pošiljajo jih domov, da pripravijo soprogam mojstrov drva in slično, pošiljajo jih na trg po salato, krompir in slično, ker kam pridemo, da bi nosile soproge brivskih mojstrov cezarje polne mesa in zelenjave po mestnih ulicah, saj kakor oni pravijo, »če se uči, naj pa še kaj postran naredi«. Ne smemo pa misliti, da je po večjih brivnicah kaj boljšo. Prav nič. Vajenci po velikih brivnicah so prva tri leta »lasencufurjarje«, to mislim reči, da prva tri leta samo lascujafo, da naredijo potem za dame »fovs kites«, tako da ko pride enkrat bubi zopet iz mode, bo dama prišla samo narejeno kito in jo bo pripelala na glavo, pa bo imela kar čez noč lepoto moderno frizuro. A zadnje, t. j. četrto leto, pa dobi za razirat kakšno barabo (tako imenujejo mojstri delavce, ki nimajo laka in fraka), da ga oguli, pa če ravno toliko plača kot kakšen ljubljanski gizgle — to je po velikih brivnicah. A po malih brivnicah je po prvo leto tako kakor sem že zgoraj omenil, po prvem letu učne dobe pa mora že vse od kraja začeti razirati in striči, tako, da če ima mojster kakšnega pomočnika, ga odpusti z izgovorom, da ima premalo kšefta. Ni pa to res, pa kaj bi plačeval pomočnika, ko pa mu bo vajenec delal zastopni in poleg tega ga lahko prisili, da mu dela še čezurno delo, čeprav je to protizakonito (vsi so mlajši kot 18 let in zakon predvideva samo 8urno delo, delajo pa vsak dan nad 10 ur in s še več). Ko je tak vajenec prost, ga mojster odpusti, če mu ne dela za par dinarjev, saj je med tem časom že tudi drugega vajenca naučil toliko, da bo lahko brez pomočnika. Če pa zahteva vajenec kakšno zadoščanje, ga pa mojster kratkotalno obuta in vrže skozi vrata na cesto. Takih in sličnih doživljetij je bilo deložno že tudi precej starejšim pomočnikom. Tako se sedaj godi našim vajencem, a pomočnikom pa tudi povečini nič boljše, to pa radi tega, ker se ne zavedajo svoje dolžnosti, da bi se organizirali in redno plačevali članarino. Le potom močne finančno podprte skupne strokovne organizacije se dajo take lumparije odpraviti. Brivski pomočnik M. T.

DEMONSTRACIJE PROTI ITALIJI. Ker so meščanski listi in za njimi »Delavska Politika« poročali, da so se nacionalističnih studentovskih demonstracij proti italijanskemu fašizmu udeležili tudi naši sodrug, moramo tako poročanje ožigosati kot neresnično in tendenciozno. Res je, da je znani lskra na zborovanju na univerzi hujskal na vojno, celo govoril za netuntnske konvencije in je bila večina zborovalcev nacionalistov (klerikalni akademiki so na zahtevo vodstva klerikalne stranke zborovanje morali bojkotirati) na njegovi strani. Vkljub temu je s. Kreft ostopil nastopil tudi proti vsem našim režimom, naj si bodo to PP ali RR ali klerikalni akademiki. Naš režim je režim javljačje, ki je umoril s. Vulča in zatira vse one, ki se bore za svobodo delovnega ljudstva. Tak režim sklepa »prijateljske« pogodbe z italijanskim fašizmom ter se s tem popolnoma izenčuje z njim, pomaga učnivači dalmatinskega ribiča, pomaga tako direktno italijanskemu fašizmu, ki zatira vse delovno ljudstvo Italije. **Zato se moramo predvsem boriti proti našemu režimu**, ki ga izkorišča imperializem Anglije in Francije v svoje namene. Jugoslavija ni svobodna država, temveč je postala kolonija evropskega kapitalizma. Angleški bankirji zahtevajo podpis netuntnskih konvencij, sicer ne dajo 13 milijardnega posojila, ki bo novo gospodarstvo in politično zasuženje od strani evropskega imperializma, ki nas smatra za svoj »Kanonenfutter«. Ako iščejo naši režimi zveze z imperializmom in fašizmom, si poiščimo zaveznike tudi mi. Za zvezo vseh zatiranih, malih in kolonialnih narodov, za samoodločbo slovenskega in vsakega zatiranega naroda, za zvezo s Sovjetsko Rusijo — edino zaščitnico malih in zatiranih narodov. Zveza narodov je orodje evropskega imperializma. Sovjetska Rusija je edina in prava zaščitnica samoodločbe zatiranih narodov. Zivela fronta vseh zatiranih, malih in kolonialnih narodov proti imperializmu in internacionalnemu fašizmu! Zivela Sovjetska Rusija!

Klub marksistov se dobro zaveda fašističnega značaja te demonstracij in je sestavil tudi v tem smislu svojo resolucijo. Noben član se demonstraciji ni udeležil. Še manj glasoval za hujšakaško orjunsko resolucijo akademikov, kakor tendenciozno poročajo meščanski listi in za njimi seveda »Delavska Politika«.

Kaj pišejo delavci in kmetje?

PISMO IZ PREKMURJA.

TURNIŠČE. (O dveh župnikih.) Imeli smo župnika, dobrega gospoda, ki je gledal na svoje ljudi in upošteval tudi najrevnejše kmete, ki smo najbolj izkoriščani. Vpovestvajo težko stanje revnih kmetov nas ni odiral, zadovoljeval se je z malimi pogrebninami ali celo zastopni vršil poroke in krste, če je videl, da kdo težko ali sploh ne more plačati. Zato sam ni mogel imeti preveč denarja in ni prijel nobenih gostij in pojedinj. To so mu zamerili drugi duhovni gospodje, še bolj pa to, da ni bil politik, da ni bil agitator in priganjač za SLS, ki govori za kmeta, dela pa za bogatašje. Moral je proč in slišimo, da v naši škofiji ni dobil več službe. — Župnik pa je postal naš prejšnji kaplan, ki je dober politik za gosposko, klerikalno SLS, pa slab župnik za nas revne kmete. Ta novi župnik ni skromen, kot je bil prejšnji in več kot za pol je zvišal cene za krste, poroke, pogrebe. Ta novi župnik se dobro spozna tudi na banke, ki hudo odradajo kmečko ljudstvo. Prejšnjemu župniku, skromnemu božjemu namestniku miso bili potrebni konji in kočije, sedanja pa brez njih ne more vršiti agitacije in zato mu jih moramo kupiti. To nam nič ne ugaia in bi radi našega prejšnjega župnika nazaj. — Naš poslanec Kleki nas že leta dolgo tolaži in tolaži, pa je vedno slabše nam Prekmurcem. Vedno bi rad imel denarja in prigravarja, naj vkup nosimo, Ali naj še naprej čakamo na nove obljube? Ne, zbrali se bomo, pogovorili se sami brez gospose in napravili delavsko-kmečko stranko brez gospose, ki nas tlačiti in žuli. — **Prekmurški kmetič, sedaj stavbinski delavec.**

O ŠTRAJKBREHERJIH.

Pred kratkim sem čital v nekem nemškem delavskem časopisu naslednjo notico: Najpodležji zločin med proletarci je štrajkbreherstvo. Stavkolomstvo je neodpuščljivo. Zaveden proletarijat stavkolomstvo kaznuje z večinim bojkotom, in sicer na ta način, da bojkotira podjetja, v katerih so zaposleni štrajkbreherji in štrajkbreherje same. Tudi pri nas imamo še vedno precej stavkokazov in to v pekovski stroki.

Skraino reakcionarno postopanje pekovskih mojstrov napram pomočnikom je lansko leto prisililo leto, da so stopili v stavko, katero so pekovski mojstri zlozili s pomočjo stavkokazov. V tem poslu se posebno odlikujejo izraziti naprednjaki, kakor g. Bizjak, Gosposvetska cesta, g. Kavčič, Gradisce, in načelnik pek. zadruge, g. Vidmar, Rimska cesta.

Vsi ti gospodje še vedno delajo s štrajkbreherji. Vprašamo delavce, organizirane v Narodni strokovni zvezi, ali se strinjajo s tem početjem gospodov, ki so opredeljeni njim enako. Proletarci, spreglejte vendar, da med delom in kapitalom ni in ne more biti skupnega dela, zato v skupne vrste, skupno se moramo boriti proti skupnemu izkoriščevalcu, skupno ga obsoditi in mu dati zasluženo plačilo!

Kdor tega ne stori, spada pač v kategorijo štrajkbreherjev. Delu čast!

Velenje. V tiskovini »Socialdemokrat« št. 4 me napada bertonovce Martiniček in ker ne ve ničesar stvarnega proti meni, mi očita, da sem bil policist itd. Toda dragec moj, ali sem te kdaj tajil? In ali se tebi to tako čudno zdi, če je iste čase eden mislil in verjel, da bo šlo tako v državni službo se je govorilo in če je vstopil v tako državno službo. Meni se to vsaj ne zdi čudno. In če tega ne bi bil preizkusil, ne bi bil prišel še na pot spoznanja in resnice kakor sem. Ali se mogoče spominjaš, katera stranka je bila takrat ob preobratu, ki je nagovarjala delavce-vojake, da smo se začeli formirati v »Narodne straže« in šli sšititi kapitaliste pred vojaštvom, ki se je vračalo od vseh strani in na vse strani v svoja domovnja? Ti vedno trdiš, da ste vi edini ostank nekdanje enotne stranke in kot tak bi moral to vendar vedeti, da ste nas ravno vi takrat spravljali v te akcije. Saj se je šlo vendar za konsolidacijo države? Ali ne? Saj za takrat pač nihče ne pominj, da bi bil ti tvoril kaklo opozicijo v stranki. Torej si z vsem tem soglašal, danes pa mi to očitaš kot prekretek, ker sem vas ubogal. Danes nisem več za to, za kar sem bil takrat, a ti si še vedno v istem taboru, kot si bil takrat, a vkljub temu hočeš blati mene s tem, s čimer si oblani sam in se s tem nehote izdajša, kaj da si. Kar se pa tiče drugega očita, da bi bil jaz prošil za službo tajnega policista, ki je bila služba na prosti Dravograd-Celje razpisana, pa samo to-le: Ako pošljem konkreten dokaz na uredništvo »Enotnosti« o tem, da sem jaz vložil tozadevno prošnjo radi službe, ti izplačam jaz 1000 Din (reči in heri en tisoč dinarjev), ako pa tega v osmih dneh ne storiš, potem si pač tisočkratek lažnivec. Metode policijske službe so mi kolkortoliko znane in sodeč po tvojem obnašanju in nastavljanju pasti raznim ljudem, ki se v pokretu udeležujejo, si nehote mislim, da izvršuješ ti nekaj takega, kar bi zelo zelo rad očital drugim. Tako namreč izgleda. Ako pa hočeš, da ne bo izgledalo — potem se moraš pač praviti. Boli te tudi to nadalje, ker je moja žena ob priveditvi Svobode na praznik Dela pripeljala rdeče nagelčke. No ravno zato je poprej povedano popolnoma upravičeno. Prijeje gotove prilike, ko mora človek pokazati svojo harvo. In ti si jo pokazal s tem, da si že vnaprej bojkotiral enotno proslavo 1. maja. Praviš, da sem jaz bil proti vsem priveditvam, ki jih je »Svoboda« izvajala v Rudarskem domu preteklo leto, a letos — da sem za to ter da jih podpiram. Vidis v Velenju si, tega pa ne veš, da »Svoboda« v Velenju do marca meseca 1928 pri nas sploh ni obstojala ter da so gotovi ljudje vede ali nevede delali dostikrat štafžo buržuaziji ob priveditvah, ki so se izvajale pod firmo »Svoboda« ter tako pustili, da se je ubijala moralna stran proletarskega kulturnega društva. In danes, ko se je izvedla reorganizacija in se pričelo z delom na pravi strani v delavskem kulturnem in prosvetnem društvu, danes ti je žal — za tem kar je bilo poprej — namreč za sodelovanjem s kom — že veš, saj pri nas te ni. Kar se tiče blatenja po s. Leksu na to-le: Ti praviš, da si je kot župnik priboril tekoče dneje, jaz pa pravim, posluž se doprinese dokazov, koliko je zaslužil, ko je delal v vrtni in še ni bil župnik in potem se bo videlo, da si tega ni priboril s funkcijo nego s stalno službo vrnarja. Kar se pa tiče s. Kaliniča in njegovega prostega časa, pa pominj to-le: vsi strojniki ti bodo hvaležni, ako jim izvedeš to, da bodo praznovali lahko med tednom mesto v nedeljo. Kaj pa je na to interpelacijo g. direktor odgovoril, več ti ravno tako dobro kakor vemo vsi drugi župniki, toda tak si, da utajiš danes, kar si večrag govoriš. Da si res za demokracijo in za socialističen družabni red, si nam dokazal pa s tem, da si se ob priliki nezabunice poživil na voljo delavstva in se oprjel starega Franc Jožefovega patenta iz leta 1897, na podlagi katerega hočeš bitf in tudi si »posli župnik«. Proklamiran si bil že večkrat za lažnivca, a danes te spominjam samo še na pregovor, ki pravi: lažnivcu se verjame, tudi če resnično govori. Delu čast in oblast!

Jos. Polanc.

Ljubljana. (Pivovarna »Union«.) Za objavo nekaterih naših pritožb prosimo. Pravim samo nekaterih, ker če bi hotela pisati o vsem, kar nas tišči in tlači, bi napopolnile celo našo »Enotnost«, da bi za druge nič ne ostalo. Nad 150 nas je, ki garamo in delamo, da pride med ljudi popolnoma Unionso pivo. Mnogo nas je tudi ženski vajencev ali mladih delavcev nistem še videla. Delamo po 8 ur, nekateri pa tudi po 12 in menda tudi po 14 ur. Nam ženskim delavcem plačuje tovarna po 3 do 3.50 Din na ur, moški sodrugi imajo nekaj več. Največ nas je iz bližnje in daljne okolice Ljubljane in nekateri se vozijo na delo in iz dela z vlakom ali s

kolesi, mnogi pa hodijo peš. Na praznik 7. VI. so nas poklicali za eno uro na delo. In po 2 uri so hodile iz Domžal sodružje, delale eno uro, zaslužile svoje tri dinarje in morale iti zopet 2 uri po prašni sencd omeno. Vem, da bi marksikatera raja dala samo par dinarjev, da bi si prihranila 4 ure pešhoda. Pa priti moraš, če ne si na cesti. Grožnje z odpusti so teke pogoste. Posebno neki Hasnedl, »Braufuhrer«, je zelo ostel in ima veselje, če ima priliko kričati in šikanirati. Zadnjič je enkrat nekako ugotovil, da je nek delavka bila v 8 urah 3krat na stranišče. Bil je velik kraval in izdala se je komanda, kdor bo šel večkrat na stranišče kot enkrat, bo odpuščen. Kako bo to šlo ne vem in če bo šlo, kdo bo odgovarjal za posledice, ki morajo nastopiti.

Delavka O-a. Celje. (Pritožbe stavbinecv.) Kaj delamo? Slepri in gluhi delavci stavbinici, ali si bomo zboljšali svoj položaj ali ne? Kakor izgleda, se premalo zavedamo. Primiran sem ožigosati nekoga »šiltensreberija«, kateri je zaposlen pri neki stavbeni firmi v Celju. Ta gospodje je mlad, je šele lani izvršil skušnjo, postopa pa z delavci tako, kakor da bi bili delavci njegovi sužnji. Vprašamo g. G., odkod to, da ste potom policije prepovedali težakom kaditi s pretjno kazni 3 dni dopusta. Tudi zidarje se je baje posvarilo, da se naj pazi in boli skrivaj, če kadijo. Ali se bojite, da se zid užge? Kaj mislita priganjača? Ali deloma s tem stavbeniku dobiček, da delavci med delom ne smejo kaditi? Nikakor ne. Pač pa škodo, ker navajeni kadilci bodo kadili, pa se bodo skrivali po raznih luknjah. Gospod G., kaj mislite, kje se nahajamo, v kaki Afriki med divjadi, da postopate proti delavcem z raznimi grdmi posykami, z osli itd. in da prepovedujete delavcem jemati kruh od delavske pekarnje? Gospod G. dikitra, da morajo delavci jemati kruh od kapitalistične pekarnje Vojnjak. Koliko procentov pa dobitte? Delavci-stavbinici